TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 21248
Tarih : 12/11/2026

10/5085

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir'in Aliağa ilçesinde bulunan HABAŞ Demir-Çelik Fabrikası'nda 9 Kasım tarihinde meydana gelen ve 19 işçinin yaşamını yitirmesine neden olan patlamanın tüm yönleriyle araştırılması; işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğinin, kamu denetimindeki eksikliklerin ve iş cinayetlerinde sorumluların cezai ve hukuki sorumluluklarının etkinliğinin incelenmesi; Türkiye'de işçi ölümlerinin önlenmesi için gerekli yasal, idari ve yapısal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.12.11.2026

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Erzurum Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye'de iş kazaları ve iş cinayetleri, çalışma yaşamının en ağır ve süreklilik gösteren sorunlarından biri olmayı sürdürmektedir. Özellikle inşaat, maden, metal ve demir-çelik gibi yüksek riskli sektörlerde işçiler, gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması, yetersiz denetim, uzun çalışma süreleri ve üretim baskısı nedeniyle yaşamlarını ve sağlıklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. İşyerlerinde meydana gelen ölümlerin önemli bir bölümünün önceden öngörülebilir ve gerekli önlemler alınması halinde önlenebilir nitelikte olması, sorunun yalnızca teknik bir iş kazası meselesi olarak ele alınamayacağını göstermektedir.

İzmir'in Aliağa ilçesinde bulunan HABAŞ Demir-Çelik Fabrikası'nda 9 Kasım tarihinde meydana gelen patlamada 19 işçi yaşamını yitirmiştir. Çok sayıda işçinin hayatını kaybetmesine neden olan facia, demir-çelik sektöründe iş güvenliği önlemlerinin uygulanmasını, işverenlerin sorumluluğunu ve kamu denetiminin yeterliliğini bir kez daha gündeme getirmiştir. Tavan vincinin koparak ark ocağına düşmesi ve doğalgaz/oksijen boru hatlarında meydana geldiği belirtilen patlamalarla bağlantılı olayın, bütün teknik, idari ve organizasyonel boyutlarıyla araştırılması gerekmektedir.

GEREKÇE

Türkiye'de iş kazaları ve iş cinayetleri, çalışma yaşamının en ağır ve süreklilik gösteren sorunlarından biri olmayı sürdürmektedir. Özellikle inşaat, maden, metal ve demir-çelik gibi yüksek riskli sektörlerde işçiler, gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması, yetersiz denetim, uzun çalışma süreleri ve üretim baskısı nedeniyle yaşamlarını ve sağlıklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. İşyerlerinde meydana gelen ölümlerin önemli bir bölümünün önceden öngörülebilir ve gerekli önlemler alınması halinde önlenebilir nitelikte olması, sorunun yalnızca teknik bir iş kazası meselesi olarak ele alınamayacağını göstermektedir.

İzmir'in Aliağa ilçesinde bulunan HABAŞ Demir-Çelik Fabrikası'nda 9 Kasım tarihinde meydana gelen patlamada 19 işçi yaşamını yitirmiştir. Çok sayıda işçinin hayatını kaybetmesine neden olan facia, demir-çelik sektöründe iş güvenliği önlemlerinin uygulanmasını, işverenlerin sorumluluğunu ve kamu denetiminin yeterliliğini bir kez daha gündeme getirmiştir. Tavan vincinin koparak ark ocağına düşmesi ve doğalgaz/oksijen boru hatlarında meydana geldiği belirtilen patlamalarla bağlantılı olayın, bütün teknik, idari ve organizasyonel boyutlarıyla araştırılması gerekmektedir.

Facianın ardından HABAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Rüştü Başaran'ın da aralarında bulunduğu 11 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 9'u tutuklanmış, 2 kişi hakkında ise ev hapsi şeklinde adli kontrol kararı verilmiştir. Adli soruşturmanın devam etmesi ve olayın bütün sorumluluk ilişkilerinin henüz açıklığa kavuşmamış olması, Meclis tarafından yürütülecek kapsamlı bir araştırmayı daha da önemli hale getirmektedir.

HABAŞ'ta yaşanan facia münferit bir olay olarak değerlendirilemez. Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre fabrikada 1999 yılından bu yana pota düşmesi, gaz kaynaklı patlamalar, vinç halatı kopmaları, yüksekten düşmeler, zehirlenmeler ve çeşitli ekipman arızaları gibi 20'den fazla ağır olay yaşanmıştır. Bu olaylarda işçilerin yaşamını yitirdiği veya yaralandığı belirtilmektedir. Söz konusu geçmiş, işletmede iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin sürekliliği, risk değerlendirmelerinin yeterliliği, ekipmanların bakım ve kontrollerinin düzenli yapılıp yapılmadığı ve önceki kazalardan sonra gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığı konusunda ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Öte yandan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından facia sonrasında yapılan açıklamalarda, Bakanlık müfettişlerinin geçmiş incelemelerinde tesiste ciddi sorun tespit edilmediği belirtilmiştir. Ancak 19 işçinin yaşamını yitirdiği böylesine ağır bir olayın ardından, önceki denetimlerin kapsamının, yönteminin, tespitlerinin ve sonuçlarının bütün açıklığıyla ortaya konulması zorunludur. Denetimlerin hangi tarihlerde yapıldığı, hangi teknik ve idari verilerin incelendiği, işletmenin kritik üretim süreçlerinin ne ölçüde denetlendiği ve tespit edilen eksikliklerin giderilip giderilmediği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Ayrıca işçilerin 12 ila 16 saate varan çalışma sürelerine maruz bırakıldığı, yeterli dinlenme olanaklarının sağlanmadığı, bakım ve onarım faaliyetlerinin üretim devam ederken gerçekleştirildiği, ekipmanların düzenli bakımının yapılmadığı ve üretim baskısının iş güvenliği önlemlerinin önüne geçtiği yönündeki iddialar da kapsamlı biçimde araştırılmalıdır.

Demir-çelik sektörü; yüksek sıcaklık, sıvı metal, ağır kaldırma ve taşıma ekipmanları, basınçlı gaz sistemleri, elektrik tesisatları ve kimyasal riskler nedeniyle son derece yüksek tehlike barındıran çalışma alanlarından biridir. Bu sektörde iş güvenliğinin sağlanması yalnızca işçilere eğitim verilmesi veya koruyucu ekipman dağıtılmasıyla mümkün değildir. İşverenin üretim süreçlerini güvenli biçimde organize etmesi, makine ve ekipmanların bakımını düzenli olarak yaptırması, riskleri önceden belirlemesi, çalışma sürelerini mevzuata uygun düzenlemesi ve gerekli bütün teknik ve idari tedbirleri alması gerekmektedir.

Buna karşın çalışma yaşamında üretim miktarı, verimlilik, performans ve maliyet hedeflerinin işçi sağlığı ve güvenliğinin önüne geçtiğine ilişkin çok sayıda değerlendirme bulunmaktadır. İşçilerin üretimi hızlandırmak amacıyla baskı altında çalıştırılması, bakım ve onarım faaliyetlerinin üretim kaybı yaşanmaması için ertelenmesi, iş güvenliği önlemlerinin maliyet unsuru olarak görülmesi ve çalışanların tehlikeli koşullarda çalışmaya zorlanması, iş cinayetlerine zemin hazırlayan temel yapısal sorunlardandır.

İş sağlığı ve güvenliği, işverenin tercihine veya ekonomik koşullara göre uygulanabilecek bir yükümlülük değildir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük; risklerin önlenmesini, gerekli organizasyonun kurulmasını, ekipmanların güvenli hale getirilmesini, çalışanların bilgilendirilmesini ve alınan önlemlerin sürekli denetlenmesini kapsamaktadır. İşverenin sorumluluğu, kaza meydana geldikten sonra değil, kazanın meydana gelmesini önleyecek tedbirlerin alınması aşamasında başlamaktadır.

İş cinayetlerinin önlenmesindeki bir diğer temel sorun, işverenlerin ve işveren adına yetki kullanan yöneticilerin ihmallerine ilişkin yaptırımların caydırıcılığıdır. Ölümlü iş kazalarında sorumluların hukuki ve cezai sorumluluklarının etkin biçimde belirlenmesi, ihmallerin niteliğinin ve sonuçlarının bütün yönleriyle değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilinen ve öngörülebilir tehlikelere rağmen gerekli önlemleri almayan, işçileri güvenli olmayan çalışma koşullarında çalıştıran ve üretim faaliyetini çalışanların yaşam hakkının önünde tutan kişi ve yöneticilerin sorumlulukları etkin biçimde soruşturulmalıdır.

İş cinayetleri kader değildir. Üretimin kaçınılmaz sonucu veya kabul edilebilir bir maliyet unsuru olarak görülemez. İşçinin yaşam hakkı, şirketlerin kâr hedeflerinden, üretim planlarından ve maliyet hesaplarından üstün tutulmalıdır. İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlayacak etkin bir denetim ve yaptırım sistemi oluşturulmadığı sürece benzer facialarn yaşanmasının önüne geçilmesi mümkün olmayacaktır.

Bu nedenle HABAŞ Demir-Çelik Fabrikası'nda yaşanan facianın tüm yönleriyle araştırılması, geçmiş kazaların ve denetimlerin incelenmesi, işveren ve işveren vekillerinin sorumluluklarının

belirlenmesi, kamu denetimindeki olası ihmallerin ortaya çıkarılması ve Türkiye genelinde iş cinayetlerini önleyecek kalıcı yasal ve idari düzenlemelerin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

Bu gerekçelerle; HABAŞ Demir-Çelik Fabrikası'nda 19 işçinin yaşamını yitirdiği facianın nedenlerinin, işverenin ve işveren adına yetki kullananların sorumluluklarının, kamu denetimindeki eksikliklerin ve iş cinayetlerinde cezasızlık sorunlarının araştırılması; yüksek riskli işyerlerinde etkin, bağımsız ve sürekli denetim sisteminin kurulması; işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerinin ihlaline karşı caydırıcı hukuki ve cezai yaptırımların geliştirilmesi ve işçilerin yaşam hakkını güvence altına alacak kalıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	